Foreign policy, international relations and security analysis

INTERNATIONAL WEEKLY

№14 01.09.2024-15.09.2024

Теми:

- Україна – ЄС
- Зовнішня та безпекова політика України
- Перебіг російсько-української війни

FPRI Foreign Policy Research Institute

ЗМІСТ

УКРАЇНА - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Аналіз теми тижня: Багатообіцяючій для України новий склад Єврокомісії ЄС 3

Інші події в ЄС 7

ЗОВНІШНЯ ТА БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Аналіз теми тижня: План перемоги України від В.Зленського та вірогідність його реалістичності 9

Двосторонні відносини 14

Румунія 14

Японія 14

Велика Британія – США 14

Польща 16

Литва 17

ПЕРЕБІГ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Зміни на фронті 19

Військова допомога 20

Росія: внутрішні та зовнішні виклики 20

Україна – ЄС

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ: Багатообіцяючій для України новий склад Єврокомісії ЄС

Фото: EPA-EFE

Перепризначена президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн 17 вересня представила новий склад виконавчого органу ЄС. Як вона зазначила, узгодження кандидатур було надзвичайно складним через необхідність дотримання балансу між партійною приналежністю, регіональними інтересами та гендерною рівністю. "Кожна країна прагне отримати один із ключових економічних портфелів, але їх кількість обмежена", — визнала вона.[1]

Серед нових посад — єврокомісар з питань оборони, яку займе Андрюс Кубілюс з Литви, єврокомісар з питань Середземномор'я — хорватка Дубравка Шуїця, а комісар з питань житлобудування — Дан Йоргенсен з Данії. Усі вони варті окремого огляду.

Окрім традиційних відомств, як-от з питань бюджету, зовнішньої політики та розширення ЄС, важливими також є посади, що стосуються конкурентоспроможності, внутрішнього ринку та промислової політики. Економічні питання надалі розглядатимуться в контексті "Зеленого переходу" (Green Deal), який спрямований на досягнення кліматичної нейтральності та поступову відмову від використання викопних енергоносіїв. За цей напрям відповідатиме нідерландець Вопке Гекстра.

Одним із суперечливих призначень стало надання портфеля виконавчого віце-президента Єврокомісії з питань регіонального розвитку, інвестицій і післяковідного відновлення представнику праворадикальних сил з Італії Раффаеле Фітто, який є соратником прем'єр-міністерки Джорджі Мелоні з партії "Брати Італії" (*Fratelli d'Italia*). Фітто став першим правим радикалом на такій високій посаді в ЄС, і, ймовірно, його

[1] Нарешті поділили портфелі - Урсула фон дер Ляєн презентувала новий склад Єврокомісії.18.09.2024. https://gazeta.ua/articles/politics/_nareshti-podilili-portfeli-ursula-fon-der-lyayen-prezentuvala-novij-sklad-evrokomisiyi/1193767

призначення було політичним компромісом для Урсули фон дер Ляєн, враховуючи інтереси ультраправої та консервативної коаліції, яка править в Італії. Хоча Фітто вважається відносно поміркованим праворадикалом, у Європарламенті є й більш радикальні групи на правому фланзі, зокрема "***Патріоти для Європи***" і "***Європа суверенних націй***".

Єврокомісар з питань міжнародних партнерств, Йозеф Сікела з Чехії, відповідатиме за підтримку країн, що розвиваються, і керуватиме інвестиційним фондом Global Gateway, створеним Євросоюзом для допомоги державам ***глобального півдня***. Австрієць Маркус Бруннер, фахівець із фінансової політики, несподівано був призначений відповідальним за питання міграції у нинішньому складі Єврокомісії. Його завданням буде сприяння розробці нової спільної політики ЄС щодо надання притулку та боротьба з нелегальною міграцією.

Переговорами щодо розширення ЄС із країнами Західних Балкан, Туреччиною, Україною та Молдовою займатиметься **Марта Кос** зі Словенії. Вона також буде відповідальною ***за відбудову України після російської агресії.*** Відносинами Євросоюзу з рештою світу опікуватиметься **Кая Каллас з Естонії.**[2]

Цікаво, що сама Словенія офіційно не висунула Кос на посаду єврокомісара з питань розширення. Хоча, за даними ***Euractive***, саме її кандидатуру активно підтримувала Урсула фон дер Ляєн, прагнучи досягти гендерного балансу та збільшити кількість жінок у складі ЄК. Кандидатура Кос зіткнулася з опором її земляків із Європейської народної партії в Європарламенті. Її звинувачують у зв'язках зі спецслужбами колишньої Югославії та називають «проблемною». У відповідь на ці звинувачення, Кос прокоментувала в інтерв'ю для Euronews: «*Ці звинувачення вперше виникли, коли я оголосила про свою кандидатуру на пост президента Республіки Словенія в 2022 році, з метою дискредитації. (...) Перед тим, як стати послом у Німеччині та Швейцарії, я пройшла перевірку служб безпеки обох країн і отримала схвалення без жодних проблем. Якби я коли-небудь завдала шкоди інтересам Словенії, я б не змогла працювати в словенському уряді чи бути послом*».

Словенка отримала портфель, який раніше обіцяли латвійцю Валдісу Домбровскісу. Тепер Домбровскіс опікуватиметься економічними питаннями в ЄС. Існує думка, що такі кадрові перестановки стали результатом надмірної концентрації зовнішньополітичних напрямків у руках країн Балтії, зокрема після призначення естонки Каї Каллас головною дипломаткою ЄС. Щодо ставлення Марти Кос до українського питання, то поки казати щось зарано. Під час оголошення її кандидатури Урсула фон дер Ляєн зазначила, що Кос «*працюватиме над підтримкою України та продовженням її відновлення, а також допомагатиме країнам-кандидатам у підготовці до вступу в ЄС*».

Загалом за офіційною процедурою уряди країн ЄС пропонують одного кандидата або кандидатку на посаду єврокомісара, але, як зазначено у засадничих угодах ЄС, майбутні комісари не представляють інтереси своїх держав. Це має гарантувати їм незалежність від національних інтересів і можливість діяти виключно в інтересах Євросоюзу. При вступі на посаду, вони присягають служити саме європейським інтересам. Визначення, який кандидат отримає конкретний портфель, залежить від рішення президента Єврокомісії. Однак на практиці це рішення ухвалюється після інтенсивних консультацій з національними урядами. І зрозуміло, що реалістично країни прагнуть зберегти вплив на своїх посадовців.

Заголом шестеро комісарів у нинішньому складі вже обіймали посади в Єврокомісії раніше, тоді як 20 осіб є новими, хоча деякі з них вже є доволі відомими урядовцями у

[2] "Українське досьє" нової команди Єврокомісії.17.09.2024https://www.dw.com/uk/ukrainske-dose-novoi-komandi-evrokomisii-na-so-cekati-kievu/a-70243293

своїх країнах. Щодо самої Урсули фон дер Ляєн, то вона займає свою посаду з 2019 року і залишатиметься на ній ще щонайменше п'ять років. Це рішення було ухвалене главами держав і урядів ЄС, а в липні затверджене Європарламентом. Вона матиме шістьох заступників, і при їхньому призначенні фон дер Ляєн намагалася забезпечити широке представлення регіонів ЄС та врахування інтересів головних партійних груп у європейській політиці. Однак досягти гендерної рівності їй не вдалося: національні уряди делегували 16 чоловіків і 11 жінок, незважаючи на численні заклики фон дер Ляєн до більшого представництва жінок. Там, де це залежало від неї, вона намагалася змінити баланс: чотири з шести віцепрезидентів будуть жінками.

Зміна складу єврокомісарів практично не впливає на роботу середньої ланки європейських службовців. У структурах Єврокомісії працюють близько 32 тисяч чиновників, об'єднаних у 56 генеральних директоратів. Впливовість комісарів частково визначається тим, скільки підлеглих та директоратів вони очолюють. Ці структури можна порівняти з міністерствами у державах ЄС.

Всі кандидати на посади єврокомісарів проходитимуть ретельний аналіз правовим комітетом Європарламенту, а кожен з них окремо — співбесіду в профільному парламентському комітеті, що триває приблизно три години. Європарламентарі мають право ветувати окремі кандидатури або вимагати змін у розподілі повноважень між комісарами.

Під час попередніх слухань п'ять років тому депутати Європарламенту замінили трьох кандидатів до Єврокомісії. Після співбесід і додаткових консультацій Європарламент голосує за весь склад Єврокомісії пакетом. Якщо другий склад комісії під керівництвом Урсули фон дер Ляєн буде затверджений Європарламентом та Радою ЄС, **її робота розпочнеться не пізніше 1 грудня.**

Нинішній представник Угорщини Олівер Варгеї, який у чинному складі Єврокомісії відповідає за євроінтеграцію України, тепер займатиметься питаннями охорони здоров'я та захисту тварин. Варгеї написав у соцмережі X: «Це призначення є визнанням досягнень угорської системи охорони здоров'я, яка вже понад сто років перебуває серед передових у світі. Я буду наполегливо працювати, щоб заслужити цю довіру, як і протягом останніх п'яти років». Безперечно, така ракіровка позитивна для України.

З усіх вже зазначених також варто наголосити на литовці **Андрюсі Кубілюсі, який очолить один із ключових напрямків для ЄС — оборону та космос має найбільш проукраїнську позицію**, оскільки був двічі прем'єр-міністром Литви та активним учасником литовського визвольного руху. Кубілюс активно підтримує збільшення військової допомоги Україні та її інтеграцію до ЄС і НАТО. Урсула фон дер Ляєн зазначила, що він працюватиме над розвитком ***Європейського оборонного союзу та зміцненням інвестиційного й промислового потенціалу ЄС у сфері оборони.***

Наступний етап у призначенні нової Єврокомісії залежить від голосування Європейського парламенту, яке відбудеться після подачі всіх кандидатур національними урядами. Хоча передбачалось, що тут не виникне проблем, контроверсія з Кос затягнула цей процес. Крім неї, європарламентарі подібно до українців можуть мати питання і до Олівера Варгеї, якому вже закидали просування політики, що суперечить загальному баченню ЄС. Йому також можуть пригадати неприємний інцидент у лютому 2023 року, коли він на засіданні ЄП забув вимкнути мікрофон і висловився на адресу депутатів: «Скільки ще тут ідіотів?». Тому наскільки був вдалий крок взагалі залишати його на керівних посадах час покаже.

У той же час, очільницю МЗС Бельгії Хаджі Лахбіб можуть запитати про її подорож до окупованого Криму в 2021 році, коли вона ще працювала журналісткою. На запитання про те, звідки вона повернулася, Лахбіб відповіла, що для приземлення в аеропорту

Севастополя потрібна російська віза. Також вона опинилася в епіцентрі скандалу з візами для іранців у 2023 році, коли на Брюсельський саміт приїхали офіційні особи, які допомагають РФ у війні проти України. Прем'єр-міністр Александр де Кроо виправдав дії МЗС, зазначивши, що їх змусили видати візи, щоб уникнути дипломатичного інциденту.[3]

Посада єврокомісара з питань оборони та космосу вперше була створена в Єврокомісії, і, за оцінками експертів, це відповідає інтересам України. Роджер Гілтон, науковий співробітник словацького аналітичного центру GLOBSEC, зазначає, що запровадження оборонного портфоліо є першим кроком до подолання безпекових викликів на європейському континенті, хоча поки що важко очікувати суттєвих змін. Він також вважає, що те, що її очолить саме Кубілюс, який є литовцем, свідчить про визнання Брюсселем досвіду Центральної та Східної Європи в питаннях, пов'язаних із загрозою з боку Росії. Для ефективної роботи в умовах поточної кризи Кубілюс має мати широке бачення оборонних питань та активно співпрацювати з колегами з ЄС, а також з партнерами з НАТО та G7.

Гілтон вважає, що Кубілюсу буде корисно мати підтримку Кая Каллас, високої представниці ЄС, яка поділяє його **віру в стратегічні вигоди перемоги України і поразки Росії для стабільності в Європі**. Разом вони зможуть переконувати більш скептично налаштованих членів ухвалювати непрості рішення у сфері зовнішньої безпеки та оборони.

Для України, яка розпочала складний процес переговорів щодо вступу до ЄС, важливо налагодити ефективну комунікацію з новим єврокомісаром з питань розширення. Призначення Кос є позитивним момемнтом, так Іонела Марія Чіолан, адже Словенія продемонструвала підтримку України, підписавши угоду про співпрацю в галузі безпеки. Марта Кос також відповідатиме за політику східного сусідства та відновлення України. Експертка зазначає, що важливо спостерігати за внутрішньополітичною ситуацією у Словенії, яка може вплинути на призначення Кос.

Проте, як застерігає Костянтин Єлісєєв, успіх переговорів про вступ України залежить не лише від особистості єврокомісара. Він підкреслює, що вступні переговори охоплюють широкий спектр політики ЄС, і позиція кожного члена Єврокомісії має значення. Тому Києву слід підтримувати активний діалог з усім складом Єврокомісії. Проте в цілому **новий склад посилає позитивний сигнал Україні, а також характерезує прогрес у розумінні ЄС у необхідності змін і наданні пріоритету посадовцям, які усвідомлюють загрозу Росії.**

[3] Новий склад Єврокомісії: що треба знати?.17.09.2024 https://www.dw.com/uk/novij-sklad-evrokomisii-so-treba-znati/a-70242825

Інші події в ЄС

Британія успішно запустила в космос перший військовий супутник

17.08.2024

Британський супутник для підтримки військових операцій був успішно запущений у космос минулої ночі.

Супутник під назвою Tyche – це перший супутник Космічного командування Великої Британії, який може робити денні знімки і відеозаписи земної поверхні.

Європейська правда

В уряді Німеччини відреагували на повідомлення ЗМІ про скорочення військової допомоги Україні

19.08.2024

Уряд Німеччини заперечує, що він має намір скоротити військову допомогу Україні з міркувань економії чи політичних міркувань напередодні виборів у східних землях.

Заступник речника уряду Вольфганг Бюхнер запевнив, що "ми продовжимо надавати допомогу доти, доки це буде необхідно", при цьому "наша прихильність і рішучість не зміняться".

Речник уряду назвав "ганебними" спекуляції про те, що уряд хоче надіслати сигнал напередодні земельних виборів у Східній Німеччині про те, що виплати допомоги Україні будуть обмежені.

Він назвав інсинуацією заяви про те, що Україна отримає менше підтримки "через деякі внутрішньополітичні аспекти".

Європейська правда

ЄС введе 9% мита на електромобілі Tesla з Китаю

20.08.2024

Згідно з проєктом рішення, ЄС встановив знижену ставку в 9% для Tesla – нижчу за 20,8%, заявлену в липні.

Брюссель дійшов висновку, що Tesla отримує менше субсидій від Китаю, порівняно з китайськими виробниками електромобілів, які досліджував Брюссель.

В Єврокомісії заявили, що направили групу на об’єкти Tesla в Китаї, щоб перевірити, які субсидії отримала фірма.

Європейська правда

Україна стане першою з-за меж Євросоюзу учасницею антишахрайської програми ЄС

21.08.2024

Верховна Рада 20 серпня ухвалила проєкт Закону про ратифікацію угоди про участь України в програмі ЄС щодо боротьби із шахрайством (EUAF).

Європейська правда

Угорщина пригрозила відправляти мігрантів до Брюсселя з квитком в один бік

22.08.2024

Угорський уряд Віктора Орбана у міграційній суперечці з ЄС заявив, що готовий надавати мігрантам і шукачам притулку безкоштовні квитки в один бік до Брюсселя.

Керівник апарату прем'єра Угорщини Гергей Гуяш на пресконференції в Будапешті розкритикував червневе рішення суду ЄС, який зобов'язав Угорщину виплатити штраф у розмірі 200 мільйонів євро за постійне порушення правил надання притулку. А також додатково – по 1 мільйону євро в день, поки Угорщина не приведе свою політику у відповідність до законодавства ЄС.

"Якщо Брюссель хоче мігрантів, то він може їх отримати,"– продовжив він.

Європейська правда

ЗМІ повідомили про затримання засновника месенджера Telegram Павла Дурова у Франції

25.08.2024

Дуров був затриманий в аеропорту Ле-Бурже одразу після того, як він спустився з борту приватного літака. Його супроводжували охоронець і жінка.

У неділю Дурову можуть висунути звинувачення за цілою низкою злочинів: тероризм, наркотики, співучасть, шахрайство, відмивання грошей, робота з краденими товарами, педофілія тощо.

«Павел Дуров точно опиниться в СІЗО», - прокоментував слідчий.

Європейська правда

Данія посилить співпрацю з Африкою та запропонує альтернативу російському впливу

26.08.2024

Данія оприлюднила нову стратегію щодо рівноправного партнерства з африканськими країнами, у якому, зокрема, йдеться про створення альтернативи посиленню китайського та російського впливу на континенті.

Нову стратегію представили міністр закордонних справ Ларс Льокке Расмуссен (на фото) і міністр з питань співробітництва у сфері розвитку та глобальної кліматичної політики Ден Йоргенсен.

Для протидії впливу РФ і Китаю в Африці Данія, зокрема, пропонує залучати більші інвестиції в африканські країни.

У заяві наголосили, що нове рівноправне партнерство з африканськими країнами – центральний елемент нової стратегії Данії.

У рамках цієї стратегії країна відкриє посольства у Сенегалі, Тунісі та Руанді, а також збільшить дипломатичну силу в посольствах в Єгипті, Кенії, Південній Африці, Нігерії та Гані.

Європейська правда

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ: План перемоги України від В.Зленського та вірогідність його реалістичності

Фото: Getty Images

Володимир Зеленський анонсував представлення "Плану перемоги" під час свого візиту до США, що стане важливим кроком у пошуку підтримки для України. Цей документ, хоч і залишається поки що інтригуючим і закритим, ймовірно, міститиме конкретні пропозиції щодо військової, економічної та гуманітарної допомоги, а також стратегії подальшої співпраці з американськими партнерами.

Минулого року на Генасамблеї ООН президент уже звертав увагу на складнощі, з якими стикається Україна, зокрема на уповільнення міжнародної допомоги. Зараз, у контексті нових викликів та активного виборчого процесу в США, Зеленський знову шукає підтримку, підкреслюючи важливість стабільних відносин між Україною та Сполученими Штатами.

Очікується, що під час зустрічі з президентом Джо Байденом, віце-президентом Камалою Гарріс та кандидатом у президенти Дональдом Трампом він окреслив, які саме ресурси та підтримка необхідні Україні для продовження боротьби на фронті та відновлення країни.

Усе це на фоні ситуації для України залишається вкрай складною, особливо на Донбасі, де російські війська продовжують наступ, завдаючи українським силам значних втрат. За офіційними даними, Росія взяла під контроль близько тисячі квадратних кілометрів українських територій, хоча Генштаб ЗСУ не публікує конкретних цифр.

Проте є й **позитивні новини**: українські сили успішно провели Курську операцію,

контролюючи приблизно 1200 квадратних кілометрів російської території. Однак російська армія реагує на це, посилюючи свою присутність у цих районах.

В умовах триваючої гарячої фази війни для України критично важливо, щоб західні партнери продовжували надавати військову та фінансову допомогу. Саме тому Володимир Зеленський анонсував "***План перемоги",*** який має на меті забезпечити подальшу підтримку з боку США та інших союзників, акцентуючи увагу на необхідності допомоги для стабілізації фронту та відновлення територіальної цілісності. Вперше про "План перемоги" Володимир Зеленський заговорив наприкінці серпня на пресконференції до Дня незалежності. Він зазначив, що для України ***перемога означає бути сильними та готовими до активної дипломатії.*** [4]

Офіс президента пояснив, що план міститиме **чотири основні пункти**:

1. Військова допомога Україні – продовження і посилення підтримки з боку західних партнерів.

2. Економічні кроки – заходи для зміцнення української економіки в умовах війни.

3. Дипломатичний тиск на агресора – активізація міжнародної підтримки і тиску на Росію.

4. "Патетичний примус Росії" – стратегія, яка передбачає юридичні та економічні санкції для агресора.

Відомо також, що він включатиме конкретні пропозиції, спрямовані на зміцнення підтримки з боку західних партнерів, особливо в контексті триваючої широкомасштабної війни. У першу чергу Зеленський сподівається, що цей план допоможе привернути увагу міжнародної спільноти та прискорити надання необхідної допомоги.

"***Патетичний примус Росії***" **передбачає, що Україна сама визначає свою роль у глобальному політичному процесі і має право на членство в будь-яких альянсах, не зважаючи на думку третіх країн, що очевидно стосується потенційного вступу в НАТО.**

Економічний стимул зосереджений на нарощуванні інвестицій у військове виробництво в Україні та перегляді існуючих санкцій проти агресора. За інформацією ЗМІ, план передбачає інвестиції від союзників для розширення виробництва української зброї, включаючи безпілотники та ракети, а також нові санкції для послаблення Росії.

Дипломатичний тиск на Росію має на меті зміцнення відносин з "нейтральними" країнами, щоб максимально вплинути на Москву через країни Глобального Півдня, від яких Росія залежить у торгівлі.

Зеленський також особливо підкреслив важливість зброї для захисту незалежності, дипломатії для консолідації партнерів і справедливості, щоб Росія відповідала за свої дії у війні. Михайло Подоляк, радник голови ОП, зазначив, що ***військовий пакет***, який представить Президент, буде чітко структурований відповідно до поточної ситуації на фронті. Очікується, що документ міститиме ***детальний список військової техніки, необхідної для боротьби з Росією, включаючи дозвіл на атаки по її території ракетами великої дальності.***

Світові ЗМІ активно намагаються отримати деталі плану. Так, 15 вересня німецький Bild опублікував інформацію про "мирний план Зеленського", в якому, за їхніми словами, містилися вимоги про можливість атакувати російську територію західними далекобійними озброєннями та готовність України до локального припинення вогню на

[4] План перемоги Зеленського. Що це і які матиме наслідки.18.09.2024. https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cp8l38e4m95o

певних ділянках фронту. Це викликало бурхливу реакцію як в українських, так і в російських ЗМІ. Однак в Офісі президента спростували цю інформацію, заявивши, що Bild поширив ***фейк***. Дмитро Литвин, радник президента, підкреслив, що ніхто з команди, залученої до підготовки "Плану перемоги", не спілкувався з представниками Bild.

Зеленський і керівник його офісу Андрій Єрмак неодноразово наголошували, що "Мінську-3" не буде, що означає **відмову від укладення нових мирних угод з Росією**, схожих на ті, що були підписані за часів президента Порошенка. Це свідчить про ***намір української влади уникати компромісів, які могли б призвести до замороження конфлікту без вирішення ключових питань***. Дмитро Литвин, коментуючи чутки про можливе "замороження війни", підкреслив, що Україна не погодиться на жодні угоди, які можуть призвести до замороження конфлікту, оскільки це було б на користь Росії. Він наголосив на важливості підтримки США саме **"Плану перемоги",** а **не капітуляції**.

Представники команди президента запевняють, що Зеленський чітко усвідомлює небезпеку будь-яких домовленостей з Росією. Він вважає, що **будь-яка пауза у війні дозволить Путіну перегрупувати свої сили для нових атак.** Тому в новому плані Зеленського немає жодних намірів щодо зупинки бойових дій чи мирних угод, які б могли зменшити тиск на Росію. За інформацією BBC, Офіс президента України готував "План перемоги" у таємниці, залучивши близько десяти осіб без участі уряду та експертів, щоб зберегти інтригу.

Команда Зеленського уважно стежила за мирними ініціативами, які з'являлися в контексті американських виборів, викликаючи занепокоєння. Зокрема, риторика Камали Гарріс вказує на продовження підтримки України, тоді як позиція Дональда Трампа залишається менш чіткою. Наприклад, Джей Ді Венс пропонував зафіксувати лінію розмежування та закріпити нейтральний статус України, що викликало у Києві настороженість.

З метою уникнення нав'язування подібних ініціатив, Зеленський вирішив представити свій план американським лідерам. Зеленський підкреслив, що реалізація плану залежить не тільки від США, але й від підтримки інших партнерів, зазначивши, що Україні потрібен мир. Зеленський востаннє зустрічався з Джо Байденом у липні 2024 року на саміті НАТО, де вже порушувалося питання про дозвіл США на удари українською зброєю по військових цілях у Росії. Це питання залишається актуальним, і українська сторона сподівається на позитивне вирішення під час нинішньої зустрічі.

Переговори тривають, і на початку вересня українські посадовці представили США детальний перелік військових об'єктів у Росії, які могли б стати цілями у разі отримання дозволу. У список входять важливі для російської армії об'єкти, такі як аеродроми і склади боєприпасів. Політолог Володимир Фесенко зазначає, що план Зеленського покликаний показати, як США можуть підтримати Україну у завершенні війни з Росією. Директорка центру "Нова Європа" Альона Гетьманчук додає, що важливо переконати американських політиків у реалістичності плану та в його користі не лише для України, а й для США.[5]

Джерела у владі стверджують, що **План перемоги не є заміною формули миру Зеленського**, а ***радше заходами для її реалізації***. Фесенко також пояснює, що формула миру — це стратегічна позиція України, яка визначає умови справедливого завершення війни, в той час як План перемоги акцентує на короткострокових заходах, що можуть допомогти Україні вистояти у війні.

[5] Політолог розкрив деталі "Плану перемоги України": з чого він складається.23.09.2024. https://tsn.ua/ato/politolog-rozkriv-detali-planu-peremogi-ukrayini-z-chogo-vin-skladayetsya-2665137.html

Зеленський тим часом зазначив, що ***План розрахований на виконання з жовтня по грудень*** цього року, щоб не затягувати процеси. Усі пункти мають чіткі терміни, і загальна мета — підштовхнути ситуацію до нормального завершення війни. **У разі, якщо Росія продовжуватиме ухилятися від виконання, план включає варіанти дій для забезпечення справедливого завершення конфлікту**.

Питання підтримки Плану перемоги української сторони американськими партнерами залишається **відкритим.** Зокрема, план містить вимогу щодо дозволу на удари по Росії з використанням далекобійної зброї і можливість запрошення України до НАТО. Американська сторона вже почала вивчати документ, але остаточну реакцію ще не озвучено.

Цей візит Зеленського відбувається на фоні передвиборчої кампанії в США, що вплине на рішення Білого Дому. Адміністрація Байдена обережно підходить до питання військової підтримки, щоб не дати додаткових приводів критикам звинувачувати президента у "втягуванні" США у глобальний конфлікт. Водночас, існує усвідомлення, що успіх або невдача в Україні вплине на президентську спадщину Байдена. Експерти підкреслюють важливість того, щоб Україні вдалося переконати американську адміністрацію піти на більш рішучі кроки, оскільки це може стати критичним моментом у війні і для формування іміджу Байдена як лідера, здатного зупинити конфлікт

Адміністрація президента США Джо Байдена ознайомилася з Планом перемоги, розробленим Володимиром Зеленським, і вважає його цілком робочим. Постійна представниця США в ООН Лінда Томас-Грінфілд під час пресконференції зазначила, що ***план викладає стратегію, яка може бути ефективною***. Вона також підкреслила, що США завжди прагнули знайти шлях до миру в Україні, і президент Байден активно працював над цим питанням протягом останніх двох років. Сподівання на прогрес у досягненні миру залишаються.[6]

Президент України Володимир Зеленський плануючи представити свій План перемоги президенту США Джо Байдену, зазначив, що якщо Байден не підтримає його, Україні доведеться жити за **"планом Б"**. За словами Зеленського, Україна вже багато років працює за цим планом, а новий план передбачає зміцнення України без потреби у співпраці з Росією. Зеленський підкреслив, що його ініціатива залежить від підтримки Байдена, і відмова з його боку ***може призвести до тривалої та виснажливої війни.*** Він визнає важливість американської підтримки, водночас вказуючи на необхідність прийняття рішень Західними союзниками для завершення конфлікту. Втім, навіть серед найближчих союзників існує скептицизм щодо можливості повернення всіх окупованих територій, і якщо Україна не визнає територіальні втрати, конфлікт може перетворитися на "вічну війну".

Важливими є також **контакти з країнами Глобального Півдня** в контексті підготовки до другого Саміту миру, де Україна планує просувати свої інтереси щодо завершення конфлікту. Зеленський сподівається, що План буде реалізований після ухвалення важливих рішень західними партнерами до кінця року. Прессекретар президента Володимира Зеленського Сергій Никифоров стверджує: «Західні ЗМІ підбирали різні епітети: типу прийняли з прохолодою, прийняли без ентузіазму, прийняли скептично цей План перемоги. Це все неправда, його прийняли з величезною зацікавленістю, його прийняли конструктивно, його взяли до роботи», – сказав Никифоров.

Проте **остаточного рішення ще немає**. Суть плану Зеленського можна звести до простої ідеї: ***Україна просить дозволити їй наростити свої військові сили і зняти***

[6] Може спрацювати: в США прокоментували план перемоги України від Зеленського.18.09.2024. https://informator.ua/uk/mozhe-spracyuvati-v-ssha-prokomentuvali-plan-peremogi-ukrajini-vid-zelenskogo

обмеження на використання західної далекобійної зброї. **Мета** ***полягає в тому, щоб через кілька місяців Україна могла сісти за стіл переговорів з Росією для припинення війни. Це те, чого Київ не досяг під час контрнаступу влітку 2023 року. Тепер Україна прагне за допомогою ракетних ударів по російських військових об'єктах, як-от склади боєприпасів і аеродроми, змусити Путіна до переговорів.***

З іншого боку, Путін з початку вторгнення також намагається досягти переговорів, але на своїх умовах, які включають визнання анексії Криму і чотирьох українських областей, а також відмову України від вступу в НАТО. Київ не погоджується на це, але тиск зростає, оскільки російська армія продовжує захоплювати все більше територій у Донецькій області.

Як зазначає політолог Роман Гончаренко Зеленський, безумовно, поставив високу планку, назвавши свій план "планом перемоги" і посилюючи тиск на Байдена. Це ризикований крок, який може створити завищені очікування серед українців. Раніше подібний підхід працював, хоч і не без проблем, як це було перед самітом НАТО в Литві у 2023 році. Тоді спроби України домогтися запрошення до НАТО викликали невдоволення у Вашингтоні, але не принесли очікуваних результатів. На липневому саміті у Вашингтоні українці вже не акцентували на цьому питанні.[7]

Тепер Зеленський знову повертається до цієї мети. **Однією з умов Києва для переговорів із Москвою є обіцянка прискореного вступу до НАТО після війни, навіть якщо це вимагатиме болючих територіальних поступок. Це, на думку Києва, єдиний прийнятний варіант**.

План Зеленського вже пройшов обговорення у США, але може зазнати змін. Основні питання залишаються відкритими: як розвиватиметься війна, яка позиція України на переговорах з Москвою і якою буде західна підтримка у разі обрання Трампа президентом США.
Вирішальну роль зіграє зустріч Контактної групи з питань оборони України, яка відбудеться 10 жовтня на авіабазі Рамштайн у Німеччині під час прощального візиту Байдена. Хоча шанси на дозвіл Заходу завдавати удари по Росії далекобійною зброєю є, але вони не великі.

[7] План Зеленського мало не провалився, усе вирішить "Рамштайн".27.09.2024. https://www.dw.com/uk/komentar-plan-zelenskogo-malo-ne-provalivsa-ale-vse-virisit-ramstajn/a-70350974

Двосторонні відносини

Україна-Румунія

Андрій Сибіга провів телефонну розмову з міністеркою закордонних справ Румунії Лумініцою Одобеску

06.09.2024

Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга: "Ми з міністеркою закордонних справ Румунії Лумінітою Одобеску обговорили шляхи поглиблення наших добросусідських відносин. Пріоритети: справедливий і тривалий мир для України, вступ до ЄС і НАТО, стратегічне партнерство. Ми вдячні Румунії за рішення про передачу системи «Patriot»".

МЗС України

Україна-Японія

Євген Перебийніс провів зустріч з генеральним директором Європейського бюро МЗС Японії Кацуро Кітагавою

09.09.2024

9 вересня заступник міністра закордонних справ України Євген Перебийніс провів зустріч з генеральним директором Європейського бюро Міністерства закордонних справ Японії Кацуро Кітагавою.

Заступник міністра висловив вдячність японській стороні за всебічну підтримку України, у тому числі гуманітарну та фінансову допомогу. Окремо Євген Перебийніс відзначив успішність Японсько-української конференції з економічного розвитку та відбудови, яка відбулась у лютому 2024 року в Токіо, а також подякував за готовність Японії організувати та провести міжнародну конференцію з розмінування в Україні у 2025 році.

Сторони обговорили подальші кроки з реалізації Формули миру Президента України Володимира Зеленського, зміцнення двостороннього співробітництва та посилення особливого глобального партнерства між Україною та Японією, а також відзначили позитивну динаміку двостороннього діалогу на високому і найвищому рівнях.

Зі свого боку, Кацуро Кітагава висловив запевнення у непохитній підтримці і готовності Японії продовжувати надавати всебічну допомогу нашій державі.

МЗС України

Україна-Велика Британія-США

Андрій Сибіга провів переговори з колегами зі США та Великої Британії: Чим далі зможе бити Україна, тим ближчим буде справедливий мир

11.09.2024

У середу, 11 вересня, міністр закордонних справ України Андрій Сибіга прийняв у Києві державного секретаря США Ентоні Блінкена та державного секретаря у закордонних справах Великої Британії Девіда Ламмі.

Глави зовнішньополітичних відомств підтвердили непохитне союзництво України, Великої Британії та Сполучених Штатів Америки. Ключовими темами переговорів стало посилення обороноздатності та стійкості України.

Міністр Андрій Сибіга наголосив, що для захисту українців необхідні сміливі дії усіх союзників щодо скасування будь-які обмежень на використання американської та британської зброї проти законних військових цілей на території Росії, а також щодо збиття російських ракет і дронів у небі над Україною.

“Чим далі зможе бити Україна, тим ближчим буде справедливий мир. Вороги вільного світу не сумніваються, вони діють та створюють неприйнятні загрози для всієї Європи та Близького сходу. У таких умовах не може бути сумнівів у рядах демократій. Маємо діяти сміливо. Маємо бути співледірами коаліції сміливості”, - зазначив міністр.

Глава МЗС закликав союзників збільшити інвестиції в закупівлю української зброї для українських воїнів та підкреслив, що дозволить швидко збільшити військову підтримку України та зекономити ресурси союзників.

Андрій Сибіга наголосив на необхідності посилення санкцій проти Росії, повного закриття будь-яких лазівок для їхнього обходу та використання заморожених російських активів задля підтримки України.

“Росія має заплатити. Міжнародне право надає всі законні підстави для використання не лише прибутків і відсотків, але і самих заморожених російських активів. Настав час для рішучих спільних дій”, - підкреслив міністр.

Глава МЗС окремо обговорив з американським та британським колегами кроки з посилення економічної стійкості та енергетичної безпеки України напередодні зими та висловив вдячність США та Великій Британії за підтримку нашої енергетики.

Під час переговорів міністр поінформував колег про застосування Росією боєприпасів, які містять небезпечні хімічні речовини проти наших воїнів і наголосив на необхідності жорсткої колективної відповіді на ці дії.

Дипломати також обговорили спільну роботу над підготовкою до другого Саміту миру. Андрій Сибіга висловив сподівання на підтримку американської та британської дипломатій у розширенні коаліції Формули миру та кількості підписантів підсумкового комюніке Саміту миру. Він підкреслив, що Формула миру не має альтернатив.

Окремою темою переговорів стала подальша інтеграція України в НАТО. Міністр Сибіга наголосив, що цей курс залишається пріоритетним та незмінним для нашої держави.

“Потребуємо історичних рішень на шляху до вступу України в Альянс. Членство України в НАТО — це необхідна умова для міцного та довгострокового миру в Європі”, - зазначив глава МЗС.

Протягом дня глави американської та британської дипломатій також провели окремі переговори з Президентом України Володимиром Зеленським і взяли участь у четвертому саміті Міжнародної Кримської платформи.

Особливим елементом візиту стала презентація високим гостям в МЗС України архівних дипломатичних документів доби Української Народної Республіки та архівних документів часів Кримської війни, які були люб’язно надані Державною архівною службою України. Презентуючи виставку американському та британському колегам, міністр закордонних справ України підкреслив, що вони свідчать про тісні дипломатичні та міжлюдські зв’язки між Україною, США та Великою Британією протягом століть.

МЗС України вдячне за пошук та підготовку матеріалів презентації голові Державної архівної служби Анатолію Хромову, директорці Центрального державного архіву вищих органів влади та управління Ларисі Левченко та керівнику Центрального державного історичного архіву України в м. Києві Ярославу Файзуліну за пошук та підготовку матеріалів презентації.

МЗС України

Україна- Польща

Андрій Сибіга та Радослав Сікорський обговорили подальшу оборонну співпрацю та ключові кроки союзників, необхідні для зміцнення України

13.09.2024

Довгострокове бюджетне планування та інші стратегічні рішення ЄС мають вже зараз враховувати політичну реальність майбутнього членства України.

Про це міністр закордонних справ України Андрій Сибіга заявив 13 вересня під час преспідходу до ЗМІ у ході візиту міністра закордонних справ Польщі Радослава Сікорського до України.

“Ми очікуємо на значний поступ у переговорах про членство України в ЄС під час головування Польщі у першому півріччі наступного року. Розраховуємо також на паралельне відкриття переговорних кластерів”, - зазначив міністр.

Андрій Сибіга висловив глибоку вдячність Радославу Сікорському та Польщі за незмінну військову та фінансову допомогу Україні та висловив сподівання на її продовження.

“Вітаю початок реалізації Польщею чергового, 45-го оборонного пакету для України. Потребуємо його вчасного надходження, аби наші воїни були забезпечені усім належним. Не менш важливим є підтримання енергетичної та іншої критичної інфраструктури України”, - зауважив міністр.

Глава МЗС наголосив, що Україна та Польща активно працюють над імплементацією підписаної лідерами двох країн безпекової угоди. За його словами, йдеться про створення Українського легіону, передачу винищувачів для України та інші безпекові питання.

“Ведемо дискусію з польськими партнерами щодо використання їх засобів протиповітряної оборони для збиття російських ракет та дронів над територією України. Докладаємо максимум зусиль у роботі з партнерами для побудови коаліції сміливості, яка створить необхідні умови для цього рішення”, - підкреслив міністр.

Міністр також зазначив, що підтримка на шляху України до членства в ЄС та НАТО становить спільний інтерес.

“Будемо спільно просувати необхідність історичних кроків на шляху до вступу України в НАТО. Це взаємний інтерес, адже членство України в НАТО – це гарантія безпеки всієї Європи”, - зазначив міністр.

У контексті надання Україні дозволу застосовувати далекобійне озброєння союзників на території РФ Андрій Сибіга окремо наголосив на неможливості існування жодних обмежень в реалізації Україною права на самозахист.

Глава МЗС окремо підкреслив необхідність посилення санкційного тиску на Москву до ступеню нестерпності для агресора.

“Заморожені російські активи мають у повній мірі використовуватися для підтримки України. Росія має платити за свої злочини. І на полі бою, і юридично, і фінансово”, - наголосив міністр.

За словами глави українського зовнішньополітичного відомства, однією з важливих тем дискусії міністрів став розвиток прикордонної та логістичної інфраструктури, можливість нарощування залізничного сполучення між українською та польською столицями.

“Очікуємо на якомога швидше підписання українсько-польської Угоди про здійснення контролю у спільних пунктах пропуску. Така домовленість була досягнута главами наших урядів під час спільних урядових консультацій, і, я впевнений, ми її успішно реалізуємо”, - зазначив міністр.

Глава МЗС наголосив на важливості більше не допустити блокування спільного українсько-польського кордону з огляду на величезні економічні збитки від таких дій для обох країн.

Андрій Сибіга вказав одним зі своїх пріоритетів захист українських громадян за кордоном.

“В Польщі, яка прийняла найбільшу кількість українців, плануємо розширити консульську присутність та сприяти підтриманню зв’язків українців зі своєю державою. Особливо важливо, щоб українські діти зберігали свою ідентичність, мову, пишалися тим, що вони українці”, - зауважив міністр.

Глава МЗС висловив сподівання на подальший розвиток союзницьких відносин України та Польщі та конструктивне вирішення усіх питань двостороннього розвитку країн.

“Ми мали можливість всебічно обговорити широке коло двосторонніх тем. Наша свобода і безпека неподільні, і ми повинні боротися за них пліч-о-пліч. У нас достатньо волі, дипломатичного хисту і мудрості, щоб вирішувати навіть найскладніші питання у добросусідський спосіб”, - наголосив Андрій Сибіга.

МЗС України

Україна-Литва

Андрій Сибіга та Габріелюс Ландсбергіс обговорили шляхи пришвидшення оборонної підтримки України

13.09.2024

У п’ятницю, 13 вересня, міністр закордонних справ України Андрій Сибіга прийняв у Києві міністра закордонних справ Литви Габріелюса Ландсбергіса.

Глава МЗС України висловив глибоку вдячність Литві за готовність надавати чверть відсотка національного ВВП виключно на оборонні та безпекові потреби України, що зафіксовано у двосторонній безпековій угоді.

“Важливо, що цей показник буде закладений у бюджет Литви на 2025-й і подальші роки. Ми вдячні Литві за фінансову та гуманітарну підтримку, допомогу у відбудові та відновленні, посиленні енергетичної безпеки”, - наголосив міністр.

За словами міністра, пріоритетом для вільного світу має бути захист України та українців, а не захист російського агресора від української сили та далекобійності.

“Україна продовжує працювати із партнерами над далекобійністю, зміцненням надійного повітряного щита, зокрема рішенням щодо збиття російських ракет і дронів в українському небі, зняттям обмежень на використання зброї”, - зазначив глава МЗС.

Андрій Сибіга вкотре закликав союзників інвестувати у виробництво української зброї для українських воїнів і повідомив, що Україна та Литва уже ведуть спільну роботу над закупівлею Литвою української зброї для потреб Сил Оборони України.

Міністр наголосив, що тотальна війна Росії проти України повинна означати тотальну ізоляцію Росії в світі.

“Санкційний тиск на Росію та її держави-сателіти має бути посилений. Потрібен подальший прогрес у використанні заморожених російських активів для підтримки

України. Агресор має платити. Це справедливо”, - зауважив міністр.

У ході переговорів глави зовнішньополітичних відомств окремо обговорили членство України в ЄС та НАТО. Андрій Сибіга зазначив, що Литва надає максимальну підтримку Україні на шляху до членства в ЄС та НАТО, та ділиться власним досвідом.

“Розраховуємо на подальше сприяння Литви, зокрема у консолідації позиції союзників. Нам потрібні історичні кроки на шляху до НАТО. Україна вже сьогодні де-факто є невід’ємною частиною євроатлантичної архітектури безпеки. Час зафіксувати цю реальність юридично”, - зауважив глава МЗС.

Глава українського зовнішньополітичного відомства також підкреслив, що усі зусилля України спрямовані на досягнення всеохопного, справедливого і тривкого миру.

“Саме над цим ми спільно з Литвою та іншими країнами працюємо на основі Формули миру Президента України Володимира Зеленського. Заохочуємо разом країни Азії, Африки та Латинської Америки до участі в реалізації Формули миру - в інтересах усіх, хто живе і хоче жити в мирі, з впевненістю в майбутньому”, - наголосив міністр.

МЗС України

Джерело: Армія FM

- *Зміни на фронті*

Зміни на фронті:

Тренд: ***Знекровлені частини Сил оборони України втрачають здатність стримувати наступ російських військ, просування яких кріз оборонні українські позиції стає систематичним явищем.***

Основна причина такого критичного стану полягає в нездатності українських військ протистояти фланговим атакам росіян, що створює загрозу оточення українських позицій з якого українські підрозділи виходят з великими втратами.

ЗС РФ просулися по висотах на Донеччині і в результаті вони захопили цілу низку населених пунктів Невельське, Водяне, Гродівка та Новогродівка, Вугледар. Небезпека нависла над Кураховим. Ворожі підрозділи змогли за кілька діб взяти важливі для нашої оборони міста Новогродівка та Карлівка, Українськ.

На ***Авдіївсько-Покровському напрямку*** в лічені тижні українська оборона почала тріщати. За два місяці противник просунувся в глибину на понад двадцять кілометрів, захопивши Очеретине. Два визначальних фактора, які зіграли на користь противника і сприяють його просування. Перший з них – моральна та фізична втома солдат, зокрема піхоти. Другий – проблеми з координацією серед військових і нерідко некомпетентні рішення з боку старших офіцерів – на оперативно-тактичному рівні.

Військова допомога

США: пакет допомоги Україні у сфері безпеки передбачає виділення додаткових 2,4 мільярдів доларів США через Ініціативу сприяння безпеці України (USAI), яка забезпечить державі додаткову протиповітряну оборону, безпілотні авіаційні системи та боєприпаси класу «повітря-земля», а також зміцнить оборонно-промислову базу України.

До пакету допомоги на 2,4 млрд доларів увійшли:

- Боєприпаси та забезпечення для українських систем ППО
- Боєприпаси «повітря-земля»
- Безпілотні літальні апарати та компоненти для забезпечення українського виробництва БпЛА
- Обладнання для боротьби з БПЛА
- Безпілотні надводні судна
- Обладнання безпечного зв'язку
- Обладнання та матеріальні засоби для підтримки українського виробництва боєприпасів
- Запасні частини, технічне обслуговування та підтримка, а також інше допоміжне обладнання.

У Пентагоні додають, що це двадцять перший пакет USAI від адміністрації Байдена. Білий дім 26 вересня виділив Україні нову військову допомогу на суму 7,9 млрд доларів. ЗСУ отримають додткову систему ППО Patriot. А раніше Сполучені Штати оголошували про пакет допомоги Україні на 375 мільйонів доларів. До нього увійде низка важливих озброєнь та обладнання[8].

Литва. 28 вересня, оголосила про надання Україні нового пакету військової допомоги. Він включає боєприпаси, ноутбуки та інше обладнання.

Росія: внутрішні та зовнішні виклики

Тренд: ***Червоні лінії В.Путіна щодо дозволу застосування Україною далекобійної західної зброї та реакція країн Заходу***

Володимир Путін висловив думку, що використання українською армією далекобійної західної зброї для атак на територію Росії неможливе без участі НАТО. За його словами, це означало б безпосереднє втручання країн НАТО у бойові дії. Він також зазначив, що, хоча ЗСУ вже проводять удари вглиб Росії, використання високоточної зброї великої дальності — це "зовсім інша історія".

Путін вважає, що застосування далекобійної зброї ЗСУ можливе лише з використанням даних супутників НАТО, а "польотні завдання" можуть вносити тільки військові країн НАТО. Він охарактеризував дозвіл на використання цієї зброї як "пряму участь країн НАТО у війні в Україні", що, за його словами, свідчить про те, що США та європейські країни фактично воюють з Росією. Путін пригрозив, що у разі зміни суті конфлікту Росія ухвалить відповідні рішення щодо загроз, які можуть виникнути. Ця ситуація обговорювалася під час зустрічі Володимира Зеленського з державним секретарем США Ентоні Блінкеном та міністром закордонних справ Великої Британії

[8] США виділяють Україні 7,9 млрд доларів допомоги та розширяють програму підготовки пілотів.26.29.2024. https://www.slovoidilo.ua/2024/09/26/novyna/polityka/ssha-vydilyayut-ukrayini-79-mlrd-dolariv-dopomohy-ta-rozshyryayut-prohramu-pidhotovky-pilotiv

Девідом Леммі в Києві.[9]

Коментарі Путіна з'явилися на фоні зростаючих припущень про можливе зняття обмежень на використання далекобійної західної зброї для України. Західні партнери, такі як США, Велика Британія і Франція, надали Україні ракети дальнього радіусу дії, але досі не дозволяли їх застосування на території Росії. Однак дедалі більше сигналів вказують на те, що західні лідери можуть переглянути свої позиції і дати Україні дозвіл.

У відповідь на це Путін активізував свої територіальні претензії. Обговорюючи можливість Третьої світової війни, він, очевидно, намагається залякати Захід, спонукаючи союзників України до збереження існуючої заборони на удари углиб Росії. Водночас його спроби змусити західні країни вважати це питання критичним підриваються його ж невпевненими реакціями на регулярні удари України по об'єктах у Криму, який Путін вважає частиною Росії. Якщо ідея українських атак по російській території справді є червоною лінією для Москви, чому ж вона не реагувала на попередні випадки?

Непослідовність позиції Путіна свідчить про реалії, що стоять за його імперіалістичними заявами під час вторгнення в Україну. Починаючи з анексії Криму десять років тому, він спочатку заявив про контроль над цим півостровом. У вересні 2022 року Путін пішов далі, оголосивши, що чотири частково окуповані українські області стали невід'ємною частиною Росії і залишаться такими "назавжди". Відповідно, було внесено зміни до Конституції Росії, які включили Донецьку, Луганську, Запорізьку та Херсонську області України.

Відтоді **Путін посилив свої територіальні домагання**, публічно хваляючись українськими «завоюваннями» та порівнюючи своє вторгнення з експансією Росії за Петра Великого. У червні 2024 року він заявив, що для припинення вогню Україні потрібно повністю вивести війська з чотирьох частково окупованих областей і передати їх Росії. Кремлівські чиновники також стверджують, що Україні слід примиритися з новими «територіальними реаліями».

Проте, судячи з останньої «червоної лінії» Путіна, він не зовсім прийняв нові територіальні реалії, які проголошують його пропагандисти. Хоча він наполягає на тому, що п'ять «анексованих» областей стали частиною Росії, він не поспішає забезпечити їм той же рівень захисту, як іншим регіонам. Це свідчить про його нерішучість визнати окупацію як незворотну, підкреслюючи, що деякі регіони в його новій імперії є «більш російськими» за інших.

Це не вперше, коли ***Росія попереджає про загрозу війни з НАТО; кремлівські чиновники регулярно зображують вторгнення в Україну як боротьбу з Заходом.*** Путін часто накладає довільні обмеження на дії українських військових та західних союзників, не вживаючи заходів, коли ці обмеження порушуються.

З лютого 2022 року партнери України поступово руйнували червоні лінії, розширюючи військову допомогу — від касок і протитанкової зброї до систем ППО Patriot, ракет дальнього радіусу дії та винищувачів F-16. Україна не раз спростовувала путінський блеф, звільняючи окуповані території та завдаючи ударів по російському Чорноморському флоту. У серпні 2024 року українська армія перетнула найчервонішу з червоних ліній Кремля, вторгнувшись у Росію. **Замість того щоб виконати погрози, Путін применшив значення вторгнення, назвавши його «провокацією»**.

Тепер **очевидно, що путінські «червоні лінії» — це блеф, спрямований на залякування Заходу та ізоляцію України**. За останні два з половиною роки його спроби

[9] Путін зробив заяву щодо прямої участі країн НАТО у війні в Україні.12.09.2024. https://tsn.ua/svit/putin-zrobiv-zayavu-schodo-pryamoyi-uchasti-krayin-nato-u-viyni-v-ukrayini-2658765.html

накласти обмеження на міжнародних супротивників неодноразово викривалися, стаючи все більш відірваними від реальності. Ми підходимо до моменту, коли останні «червоні лінії» Путіна суперечать його власній пропаганді. **Його покладання на порожні погрози підкреслює відносну слабкість його позицій**. Якщо західні лідери зможуть подолати страх перед ескалацією, вони виявлять, що **Путін набагато менш грізний, ніж він хоче, щоб ми вірили.**

По-перше, Захід намагається уникати ситуації, що призвела б до війни між Росією та НАТО. Союзників стримує застарілий страх, що використання ракет великої дальності, якими Україна може завдати удари вглиб Росії, перетворить НАТО на безпосереднього учасника конфлікту, що може мати непередбачувані глобальні наслідки. Але **операція України в Курській області довела, що російські «червоні лінії» не мають реального підґрунтя. Проте досягти консенсусу щодо цього питання західним партнерам поки що не вдається.**

По-друге, складність в наданні згоди на постачання далекобійних систем пов'язана з тим, що більшість із них є спільною розробкою країн НАТО, тому їхнє постачання вимагає узгодження з усіма розробниками. Наприклад, для використання ракет Storm Shadow Україні потрібна згода Великої Британії, Франції, Німеччини та США, оскільки ці ракети — спільна франко-британська розробка з компонентами з Німеччини та США. Лондон не проти дати дозвіл, але Берлін, Париж і Вашингтон досі виступають проти через побоювання ескалації. Те ж саме стосується ATACMS, які можуть використовуватися для ударів по окупованих територіях, але не по Росії.

Не стало несподіванкою, що Словаччина та Угорщина, де правлять дружні Кремлю уряди, відмовилися підтримати дозвіл Україні атакувати російську територію. Таким чином, у західному істеблішменті продовжує домінувати стримане ставлення щодо зняття обмежень на застосування далекобійної зброї Україною.

Варто зазначити, що західні лідери можуть змінювати свою позицію, зберігаючи при цьому застережливу публічну риторику. Наприклад, 30 травня 2022 року президент США Джо Байден стверджував, що США не надсилатимуть Україні ракетні системи, які можуть завдати удару по території Росії. Однак вже 4 жовтня 2023 року він погодився на постачання Україні ракет великої дальності ATACMS. Аналогічно, канцлер Німеччини Олаф Шольц 25 вересня 2022 року виступив проти поставок танків, щоб не провокувати конфлікт між Росією та НАТО, а 5 лютого 2023 року анонсував передачу німецьких танків Leopard.[10]

Починаючи з повномасштабного вторгнення Росії, пройшло кілька місяців, перш ніж ЗСУ почали отримувати M777, Caesar, Panzerhaubitze 2000 та РСЗВ HIMARS. Лише через рік в арсеналі України з'явилися IRIS-T, NASAMS, Patriot, Challenger, Abrams і Leopard, а перші винищувачі F-16 були передані ще через півтора року. Після певних вагань європейські партнери нарешті вирішили надати Україні ракети Storm Shadow/SCALP EG з дальністю ураження 250-560 км, а згодом і ATACMS з дальністю 165-300 км. Це озброєння надавалося з умовою, що Україна не буде його використовувати проти Росії, і довгий час ЗСУ дотримувалися цієї заборони. Проте після російського наступу на півночі Харківщини ситуація змінилася, адже ближній тил противника опинився вздовж території Росії. Через місяць США дозволили використовувати установки HIMARS з ракетами GMLRS для ударів по областях Росії, що межують із Харківщиною та Сумщиною.

Наступальні дії ЗСУ в Курській області рф ще більше розвіяли побоювання Заходу, адже війна перекинулася на територію Росії, але не призвела до ескалації. З початком

[10] Чому ядерні погрози Путіна вже не лякають Захід. WP про червоні лінії Росії.12.09.2024. https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cn034k9n06go

курської операції українська влада активніше закликала Захід прибрати бар'єри, що забороняють завдавати удари їхнім ракетним озброєнням по Росії. Тема дозволу на використання Україною далекобійної зброї знову активізувалася в західному політикумі після масованих російських ракетних ударів по Україні.

Після наймасштабнішого обстрілу 26 серпня Верховний представник ЄС Жозеп Боррель закликав посилити постачання ППО та зняти всі обмеження на використання західної зброї для ударів по військових цілях у Росії. На серпневій зустрічі міністрів ЄС міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба також закликав союзників надати таку можливість. Його заяви підтримали дипломати Франції, Швеції, Латвії, Нідерландів і Польщі, які нагадали, що міжнародне право не забороняє країні діяти на території агресора в рамках самооборони.

Аналітики вважають, що ключову роль у рішенні про дозволи на удари далекобійною зброєю по території Росії відіграють **Сполучені Штати**. Це питання, ймовірно, обговорювалося під час візиту української делегації до США та переговорів 31 серпня, коли українські високопосадовці зустрілися з американськими військовими та експертами. Міністр оборони України Рустем Умєров представив список цілей у Росії, по яких ЗСУ могли б завдати ударів. Координатор зі стратегічних комунікацій у Раді нацбезпеки Білого дому Джон Кірбі підтвердив, що США ведуть «важкі переговори» з Україною, але зазначив, що наразі **обмеження залишаються незмінними**.

Україна отримала ракети класу «повітря-повітря» Storm Shadow від Великої Британії, SCALP від Франції та очікує на ракети Taurus від Німеччини. Однак американські ракети ATACMS класу «земля-земля» мають важливі переваги: вони швидші (1000-1100 км/год) і більш невловимі для російської ППО, хоча їх максимальна дальність (300 км) менша, ніж у європейських аналогів. ЗСУ вже використовували ATACMS у 2023 році для ураження аеродромів в окупованих містах.

Дозвіл США на використання ATACMS проти цілей у Росії критично важливий для України, адже це дозволить атакувати військові бази, аеродроми та командні пункти на відстані до 300 км. Аналітики підрахували, що на території Росії є 20 військових об'єктів у зоні дії HIMARS або MLRS, а понад 245 об'єктів потрапляють під ATACMS. Хоча деякі з цих цілей — військові аеродроми, більшість — це складні об'єкти, перенести які важко.[11] Таким чином, якщо союзники продовжать зволікати з дозволом на удари по Росії, ЗСУ доведеться покладатися на власні засоби, такі як ракета-дрон «Паляниця», здатна завдавати ударів на відстань до 700 км.

Коли Володимир Путін нещодавно попередив, що дозвіл Україні використовувати західну зброю для ударів по росії призведе до конфлікту з НАТО, в Кремлі також зросло усвідомлення, що ядерні погрози втрачають ефект. Російські аналітики зазначають, що часті погрози викликають "імунітет" і не лякають західних лідерів. Один з російських чиновників вважає, що ядерний сценарій є "найменш імовірним", оскільки він може викликати невдоволення серед партнерів Росії і є військово неефективним. Путін шукає альтернативи, щоб обмежити західну підтримку України та зміцнити свої "червоні лінії". Тетяна Станова, експерт з політики, стверджує, що ядерну зброю він розглядатиме лише в крайніх випадках, коли існуватиме загроза для Росії. Серед російських офіційних осіб зростає очікування, що навіть у разі дозволу на використання далекобійної зброї, західні країни будуть обережні і обмежать свої дії.

Лоуренс Фрідман підкреслює, що Путін прагне уникати радикальних дій, таких як ядерні загрози, але це не означає, що ситуація не є серйозною. Сергій Марков, пов’язаний із Кремлем, зазначає, що в російській армії розуміють, що їхні погрози не були

[11] Що змінить дозвіл Заходу на застосування далекобійної зброї по рф?.02.10.2024. https://cpd.gov.ua/articles/shho-zminyt-dozvil-zahodu-na-zastosuvannya-dalekobijnoyi-zbroyi-po-rf/

реалізовані, і з'являється тиск на ескалацію. Він припускає, що можливими відповідями можуть бути закриття британського посольства в Москві або удари по авіабазах у Польщі та Румунії, де розгорнуті українські F-16. За його словами, Росія вважає, що удари по Москві можуть стати реальністю, тому необхідно завдати ударів першими.

Хоча ядерні погрози Путіна поки не становлять безпосередньої загрози, вони все ще використовуються, наприклад, Дональдом Трампом у його передвиборчій кампанії. Трамп і Роберт Ф. Кеннеді-молодший зазначили, що надання Україні західних ракет великої дальності може підвищити ризик ядерного конфлікту, закликаючи до прямих переговорів із Москвою. Марков вважає, що ***Путін може посилити свої погрози перед виборами, адже ескалація викличе страх у США, що може допомогти Трампу перемогти.*** Фрідман зауважує, що ядерні погрози Путіна формулюються неоднозначно, що підсилює відчуття небезпеки, адже вони залишають простір для інтерпретації. **Однак, з падінням ефективності такого підходу, Путін шукає нові варіанти відповіді, і невизначеність зростає, оскільки ніхто, навіть він сам, не знає, як саме він реагуватиме на різні ситуації.**